

A ROMÁNIAI KONSZOLIDÁLT ÁLLAMHÁZTARTÁS JÖVEDELMÉNEK ELEMZÉSE ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁSA

a svédországi állami költségvetés jövedelmeivel
a 2006–2021-es periódusban

Bevezető

■ A bevezetőben szeretnék néhány olyan általános, de fontos gondolatot leírni az államháztartással, az adózással kapcsolatban, amelyek megértését és elfogadását elengedhetetlennek tartom a hosszú távon jól működő adórendszer, illetve államháztartás esetén.

Ma az állami pénzügyeknek hármas funkciójuk van, amelyek a következők:

- stabilizálás (a gazdasági hullámmérés mérséklése, a pénzügyi egyensúly biztosítása);
- allokáció (erőforrások biztosítása az állami szolgáltatások végzéséhez);
- redistribúció (a lakossági jövedelmek befolyásolása, a különbségek mérséklése).

A jól működő adórendszernek jól meghatározott elveken kell alapulnia. Ki szeretném emelni a jó adózás elvei közül a következőket:

- legyen az adórendszer méltányos (igazságos);
- az eltérítő hatás legyen kicsi;
- legyen átlátható (jól érthető), egyértelmű.

Ezen három elemből egy bekezdés erejéig meg szeretném említeni az eltérítési hatás fontosságát, amelyet jelentősnek gondolok az egész adórendszer, az államháztartás bevételei szempontjából. Az adózási szabályok változása – kivételes esetektől eltekintve – nemcsak az adózó rendelkezésére álló jövedelemre, hanem viselkedésére is kihat: az adózó módosítja viselkedését. Egy új adó, illetve az adóváltoztatás gazdasági hatása kettős: változtatja az adózó rendelkezésére álló jövedelmet – ebben az esetben az

...Románia gazdasági teljesítménye (GDP, GDP PPP) és Svédország gazdasági teljesítménye között csökken a különbség.

adó jövedelmi hatásáról beszélünk; valamint rendszerint változtatja az adózó viselkedését – ebben az esetben az eltérítési hatásról beszélünk.

Módszertan

■ Az empirikus kutatás célja, hogy a romániai és svédországi állami költségvetés jövedelmeit összehasonlítsa a 2006–2021-es periódusban, illetve a kutatás elején a romániai és a svédországi BHT (GDP) és BHT VPA (GDP PPP) összehasonlítása a 2006–2021-es időszakra. Ennek érdekében először létrehoztam az adatbázist, amely tartalmazza a 2006–2021-es időszakra a GDP, GDP PPP, illetve az állami költségvetés jövedelmeit olyan analitikus struktúrában, amelyben a svédországi és a romániai illetékes központi költségvetési szervek közzétették.

Az empirikus kutatásban, hogy igazoljam vagy cáfoljam a megfogalmazott hipotéziseket, leíró statisztikai módszereket használtam; ezek segítségével összehasonlítottam az abszolút és relatív értékeket, amelyek a 2006–2021-es periódusra megmutatták a változás trendjét és dinamikáját. Továbbá az adatok feldolgozására használtam a t-tesztet, kétmintás egyenlő eltéréseket feltételezve (t-Test: Two-Sample Assuming Equal Variances). A t-Test Paired Two-Sample for Means kétmintás Student-féle t-tesztet hajtott végre, hogy megbizonyosodjon arról, hogy a nullhipotézis (két sokaság átlaga egyenlő) elfogadható-e, vagy elvethető.

Ugyanakkor az elvégzett empirikus kutatás keretében egyszerű lineáris regressziót alkalmaztam, amely Pearson lineáris korrelációjának kiterjesztése, és hasznos lehet egy VI (független változó) és egy VD (függő változó) közötti kapcsolat leírásában.

Hipotézisek

■ Megfogalmaztam 7 hipotézist, amelyeket a kutatás alapján bebizonyítok vagy cáflok. Megjegyzendő, hogy egy hipotézis kétséget kizáróan nagyon kevés esetben bizonyítható, megcáfolni azonban gyakrabban lehet. Ha bizonyos változók között észreveszünk egyes ok-okozati összefüggéseket, azokat megfigyelésekkel alá lehet támasztani. Minél több megfigyelés támasztja alá a hipotézist, az annál erősebb lesz, vagyis nagy a valószínűsége, hogy igaz. Ezt az utat próbáltam bejárni a tanulmány során, minél több ismérv és egy hosszú időintervallum (2006–2021) mentén.

H_1 : Románia gazdasági teljesítménye (GDP, GDP PPP) és Svédország gazdasági teljesítménye között csökken a különbség.

H_2 : A romániai konszolidált államháztartás jövedelme gyorsabb ütemben változik, mint a svédországi államháztartás jövedelme.

H_3 : A romániai konszolidált államháztartás folyó évi összjövedelmében az adóbevételek (fiskális jövedelmek) szignifikánsan nagyobb hányadot tesznek ki, mint a másik két jövedelemcsoport együttvéve.

H_4 : A romániai adójellegű bevételek között a fogyasztási adók szignifikánsan nagyobb hányadot tesznek ki, mint a más fiskális adók együttvéve.

H_5 : A fogyasztási adók hasonló szerepet töltenek be a romániai és a svédországi állami jövedelmek között.

H_6 : A HÉA-adókulcs egyenesen arányos az ebből az adóból jegyzett jövedelemmel Románia esetében.

H₇: A társaságiadó-kulcs egyenesen arányos az ebből az adóból jegyzett jövedelemmel Svédország esetében.

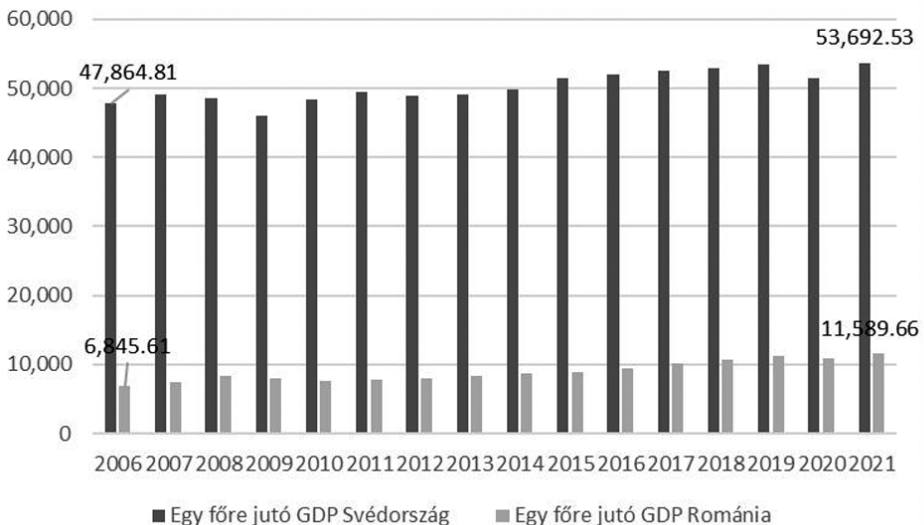
Az adatok bemutatása és elemzése

■ Az elemzést két általános földrajzi és demográfiai információval kezdem, annak érdekében, hogy az elemzett adatok összehasonlításának megértéséhez kapaszkodót nyújtsanak. Svédország területe 450 295 km², Romániáé pedig 238 397 km², tehát Svédország területe 88,88%-kal nagyobb, mint Románia területe. A demográfiai adatok a 2006–2021-es periódusra Románia esetében negatív tendenciát mutatnak, míg Svédország esetében pozitív a tendencia. Svédország lakossága 2006-ban 9 050 000 fő volt, míg 2021-ben már 10 380 000 fő, vagyis 14,70%-kal növekedett 16 év alatt. Románia lakossága 2006-ban 21 257 016 fő volt, ami 2021-re lecsökkent 19 201 662 főre, vagyis a csökkenés 9,67%-os. Összehasonlításban 2006-ban Svédország lakossága 42,57%-a volt a romániai lakosságnak, ez az arány 2021-re 54,06%-ra nőtt. Egy más összehasonlításban Románia lakossága a svédországinak 2006-ban 234,88%-a, vagyis 134,88%-kal több lakosa volt Romániának, mint Svédországnak; ez az arány 2021-re lecsökkent 184,99%-ra, vagyis 2021-ben már csak 84,99%-kal laknak többen Romániában, mint Svédországban.

A továbbiakban rátérek az empirikus kutatás eredményeinek bemutatására; először a romániai gazdasági teljesítményt (GDP, GDP PPP) és a svédországit mutatom be a 2006–2021-es periódusra.

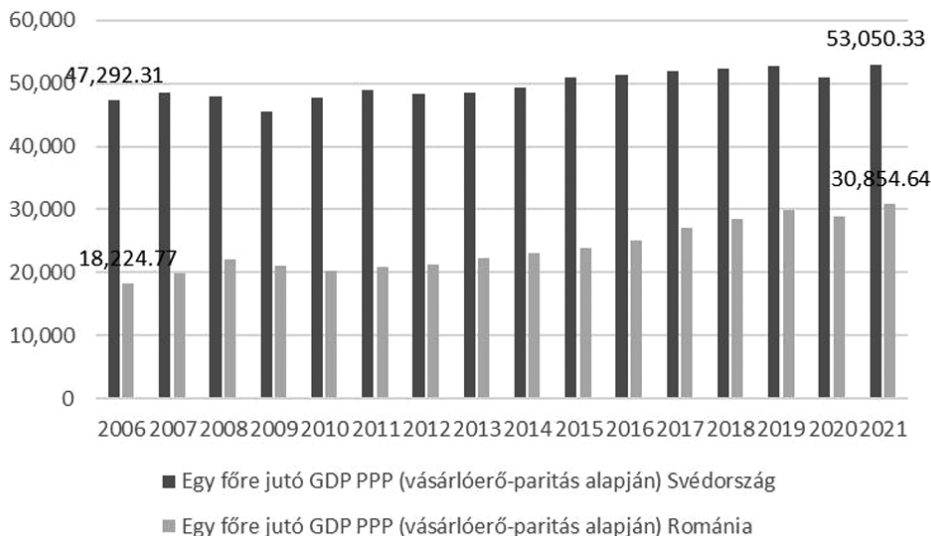
1. ábra. A romániai és a svédországi egy főre jutó BHT (GDP) a 2006–2021-es időszakra

Az 1. ábrán látjuk, hogy a bruttó hazai termék (constant 2015 USD) esetén nagyon nagy különbség van a két ország teljesítménye között, de azt is lehet látni, hogy a svédországi BHT e 16 év alatt 12,18%-kal nőtt, míg a romániai 69,30%-kal.

A 2. ábra az egy főre jutó BHT-t mutatja be az elemzett periódusra a vásárlóerő-paritás alapján Románia és Svédország esetében.

2. ábra. A romániai és a svédországi egy főre jutó BHT (GDP) a 2006–2021-es időszakra

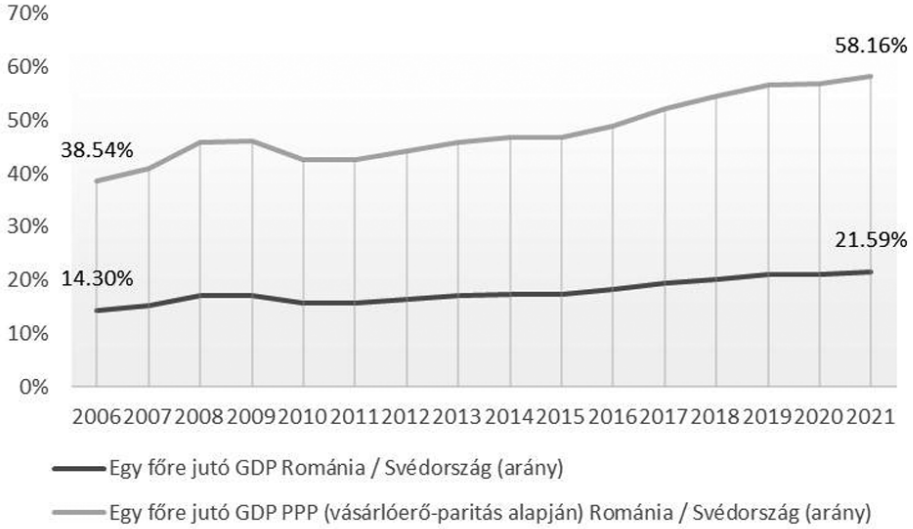
A 2. ábra alapján is hasonló eredményekre jutottam, mint az 1. ábra adatai alapján. Az elemzett periódusban a bruttó hazai termék (vásárlóerő-paritás alapján) (constant 2017 international dollars) tekintetében különbség van a két ország teljesítménye között, ugyanakkor azt is láthatjuk, hogy a különbség csökkenő tendenciát mutat a vizsgált 16 évben.

A 3. ábra az első két ábra relatív értékeit tartalmazza, amelyek jól mutatják a kialakult változás trendjét.

A romániai és a svédországi BHT arányában első ránézésre nem tűnik számottevőnek a növekedés, de ha tüzetesebben megnézzük a 14,30% és a 21,59% között a különbséget, az 50,92% ($21,59 / 14,30 = 150,92\%$, $150,92\% - 100,00\% = 50,92\%$), ami már lényegesebb változásnak tűnik. A vásárlóerő-paritás alapján számolt BHT az elemzett periódusban átlépte az 50%-os határt, 2021-ben 58,16%-ot jegeztek.

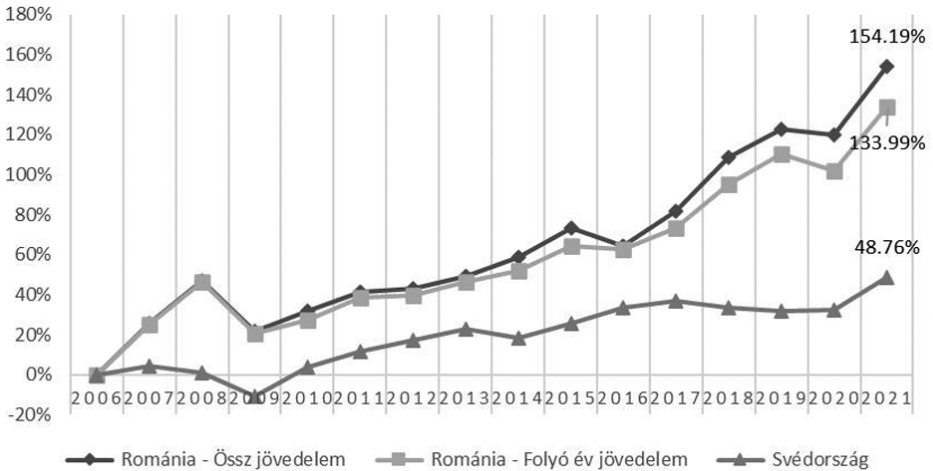
A bemutatott eredmények alapján a H_1 hipotézist igazoltam, vagyis Románia gazdasági teljesítménye (GDP, GDP PPP) és Svédország gazdasági teljesítménye között csökken a különbség.

3. ábra. A romániai és a svédországi BHT (GDP) és BHT VPA (GDP PPP) aránya a 2006–2021-es időszakban

A következőkben a romániai konszolidált államháztartás jövedelmének és a svédországi államháztartás jövedelmének dinamikáját elemeztem, illetve a romániai konszolidált államháztartás jövedelmének arányát a svédországi államháztartás jövedelméhez képest. A változást a 2006-os évhez képest jegyeztem, vagyis a változást állandó alappal számoltam.

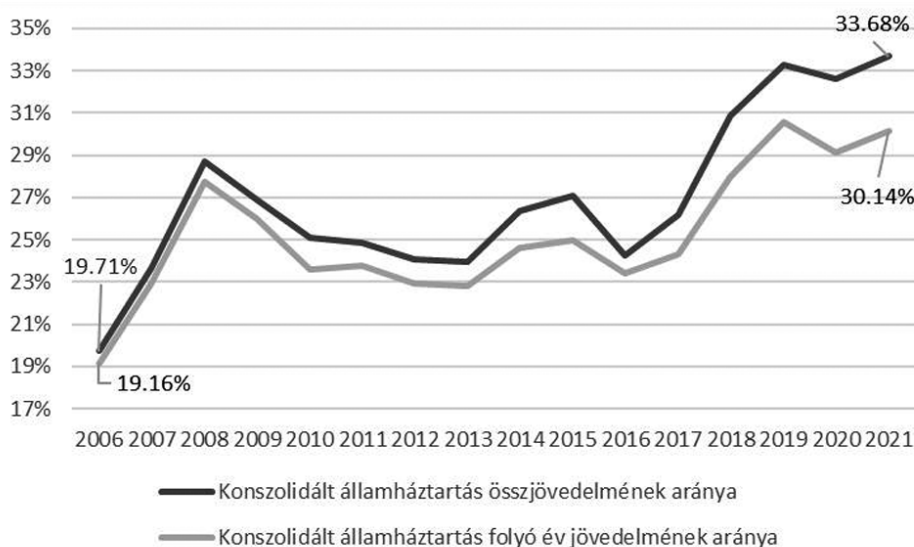
4. ábra. Az államháztartási jövedelmek változása a 2006–2021 közötti időszakban (millió euró)

Abban az esetben, ha csak a folyó év jövedelmeit vesszük figyelembe, 2006–2021 között a romániai konszolidált államháztartás jövedelme 133,29%-kal nőtt meg, de ha az összjövedelmet vesszük alapul, akkor ez a változás még nagyobb, eléri a 154,19%-ot. Az összjövedelem és a folyó év jövedelme között a különbséget legnagyobb mértékben az Európai Uniótól kapott támogatások teszik ki. A 4. ábrán látszik, hogy a két jövedelem között a különbség főképp 2017-től kezd megnőni. Ezen hasonló időszakban a svédországi államháztartás jövedelme 48,76%-ot nőtt. Tehát a romániai konszolidált államháztartás jövedelme dinamikusabban változik, mint a svédországi államháztartás jövedelme.

Az 5. ábra rávilágít arra, hogy a két jövedelemszint között meglehetősen nagy különbség van.

5. ábra. A romániai konszolidált államháztartás jövedelmének aránya a svédországihoz képest

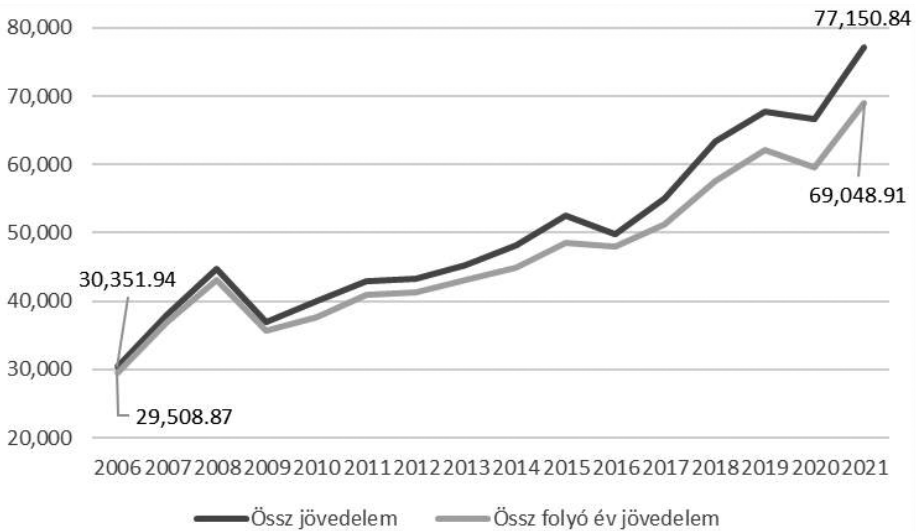
Az 5. ábrán bemutatott adatok jól érzékeltetik azt, hogy bár a tendencia pozitív, az arány 2006-ban csak 19,16%, illetve 19,71% volt, ami 2021-re 30,14%-ra, illetve 33,68%-ra változott, ezért a két költségvetés jövedelmeinek mértéke nagyban eltér egymástól. Ha csak a 2021-es adatokat emeljük ki (ezek a legmagasabbak), akkor is láthatjuk, hogy a svédországi államháztartás jövedelme szinte háromszor akkora, mint a romániai konszolidált államháztartás jövedelmének, vagyis az szinte háromszor akkora, mint a romániai konszolidált államháztartás jövedelme (Svédország költségvetés-jövedelme 2021-ben 229 056,97 millió euró, Románia konszolidált államháztartásának jövedelme 2021-ben 77 150,84 millió euró).

A bemutatott és elemzett eredmények alapján a H₂ hipotézist igazoltuk, vagyis a romániai konszolidált államháztartás jövedelme gyorsabb ütemben változik, mint a svédországi államháztartás jövedelme. Azt a megjegyzést hozzá kell tenni, hogy ez a tendencia teljesen nyilvánvaló abban az esetben, amikor egy fejlődő és egy fejlett ország adatait hasonlítjuk össze.

A harmadik téma a romániai konszolidált államháztartás jövedelmének elemzése, amelynek kapcsán bemutatom a 2006–2021 közötti változást, az össz-jövedelem és az folyó évi össz-jövedelem értékét, a folyó évi jövedelem három csoportját: a fiskális jövedelmek, a társadalombiztosítási járulékok és a nem fiskális jövedelmek alakulását, illetve a fiskális jövedelmek főbb csoportjait.

A 6. ábra mutatja be, mennyit változott a romániai konszolidált államháztartás jövedelme az elemzett 16 pénzügyi évben. Ahogyan már az előbbi bekezdésekben leírtam, az elemzett periódusban a jövedelem értéke 154,19%-kal, illetve 133,99%-kal nőtt. A konszolidált államháztartási össz-jövedelem és a folyó évi össz-jövedelem között a különbség – mint említettem – az EU-támogatások értéke, amelyet nem jegyeznek a folyó év jövedelmei között. Abszolút értékben a romániai konszolidált államháztartás jövedelme 2021-ben volt a legnagyobb: 77 150,84 millió euró, amelyből 69 048,91 millió euró a folyó évi jövedelem.

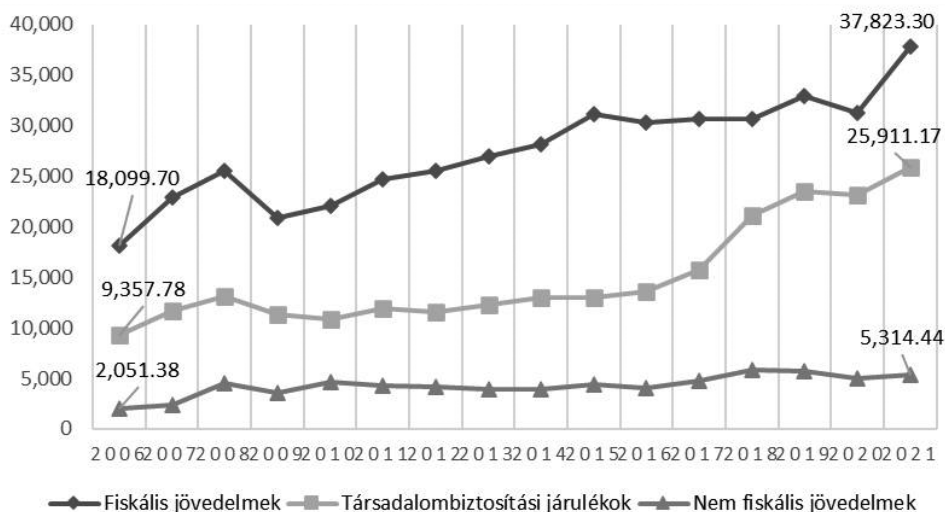
6. ábra. A konszolidált államháztartás össz- és folyó évi jövedelme 2006–2021 között (millió euró)

A folyó évi jövedelem három alcsoportra (fejezetre) oszlik: fiskális jövedelmek, társadalombiztosítási járulékok és nem fiskális jövedelmek. A 7. ábra ezen alcsoportok alakulását mutatja be 2006–2021 között.

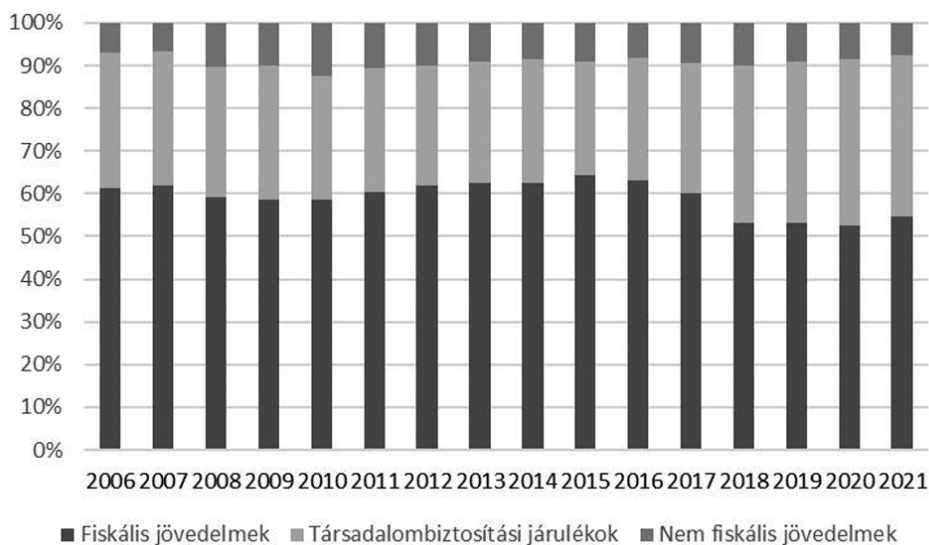
Az alábbi ábrán látható, hogy a három csoport között a távolság 2017-ig szinte teljesen szimmetrikus; 2018-tól mutatkozik a társadalombiztosítási járulék esetében egy nagy változás, és megközelíti a fiskális jövedelmeket. A fiskális jövedelmek 2021-re 108,97%-ot nőttek 2006-hoz képest, míg a társadalombiztosítási járulékok értéke ebben a periódusban 176,89%-ot nőtt, tehát a társadalombiztosítási járulékok értéke dinamikusabban fejlődött, mint a fiskális jövedelmeké.

7. ábra. A konszolidált államháztartás folyó évi jövedelme 2006–2021 között (millió euró)

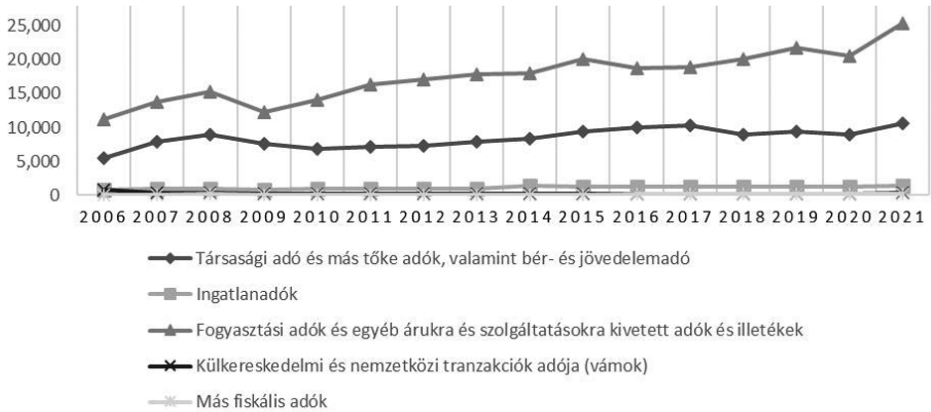
A 8. ábra segítségével a három csoport közötti arányt mutatom be, ahol látszik, hogy a 60%-os szint alá a fiskális jövedelmek a 2018-as évtől csökkentek le.

8. ábra. A konszolidált államháztartás folyó évi jövedelmének arányai 2006–2021 között (millió euró)

A 9. ábrán a fiskális jövedelmek öt csoportját vázolom fel. Nyilvánvalóvá válik, hogy a legfontosabb csoport a fogyasztási adók, illetve a társasági és más tőkeadók.

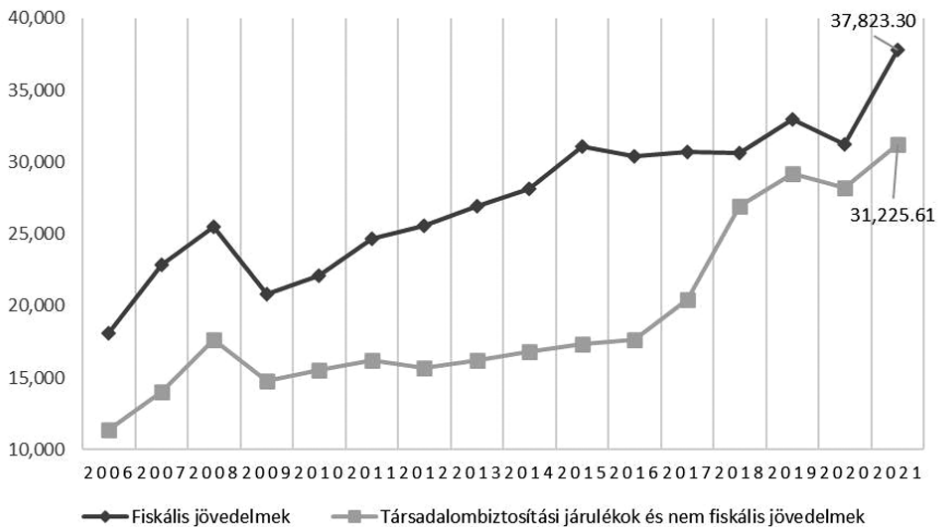
9. ábra. A fiskális jövedelem értéke 2006–2021 között (millió euró)

A következőkben alaposabban fogom elemezni a fiskális jövedelmek közti kapcsolatot, de annyit már most is megállapíthatok, hogy az elemzett 16 pénzügyi évben a fiskális jövedelmek nagy részét a fogyasztási adók teszik ki.

Ahhoz, hogy igazolni vagy cáfolni tudjam a H₃ hipotézist – amely azt mondja ki: a romániai konszolidált államháztartás folyó évi összjövedelmében a fiskális jövedelmek szignifikánsan nagyobb hányadot tesznek ki, mint a másik két jövedelemcsoport együttvéve –, szükségem volt arra, hogy a három csoport adatait két csoportba soroljam át: 1. fiskális jövedelmek és 2. társadalombiztosítási járulékok és nem fiskális jövedelmek. A 10. ábra segítségével mutatom be a kapott eredményeket.

10. ábra. A fiskális és egyéb jövedelmek alakulása 2006–2021 között (millió euró)

A következőkben a kétmintás t-teszt egyenlő eltéréseket feltételezve (t-Test: Two-Sample Assuming Equal Variances) statisztikai teszt eredményeit mutatom be. Az említett t-teszt kétmintás Student-féle t-tesztet hajt végre, hogy megbizonyosodjon arról, a nullhipotézis (két sokaság átlaga egyenlő) elfogadható-e.

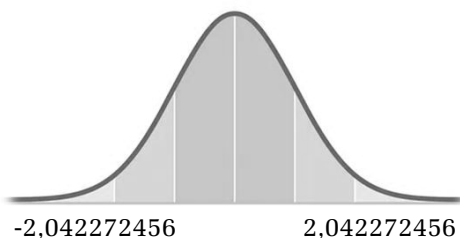
$H_0: \mu_1 - \mu_2 = 0$ (vagyis a két sokaság átlaga megegyezik).

$H_a: \mu_1 - \mu_2 \neq 0$ (vagyis a két sokaság átlaga nem egyezik meg, vagy nem 0).

Szabály: 1. elvetjük a H_0 -t ha p-Value < α ; elfogadjuk a H_0 -t ha p-Value > α , illetve 2. elvetjük a H_0 -t, ha t stat nincs benne a nem elutasítási régióban – non rejection region (itt $\pm 2,042272456$); elfogadjuk a H_0 -t, ha t stat benne van a nem elutasítási régióban (itt $\pm 2,042272456$).

T stat = a t-statisztika egy paraméter becsült értékének a feltételezett értéktől a standard hibájához való eltéréseinek aránya. T Critical two-tail – kétoldalas próba = a kétirányú teszt azt is megvizsgálja, hogy az átlag szignifikánsan nagyobb-e, mint x, és ha az átlag szignifikánsan kisebb-e, mint x. P value approach two-tailed test – kétoldalas teszt esetén a p-érték = az alacsonyabb végű p-érték p-értékének kétszeresével, ha a mintából származó tesztstatisztika értéke negatív. A p-érték azonban megegyezik a felső végű p-érték p-értékének kétszeresével, ha a mintából származó tesztstatisztika értéke pozitív.

Jelen esetben a p-érték ($P(T \leq t)$ two-tail) 0,000283189, amely kisebb < α (0,05), illetve a t stat értéke 4,108460899, amely kívül esik a $\pm 2,042272456$ intervallumon.

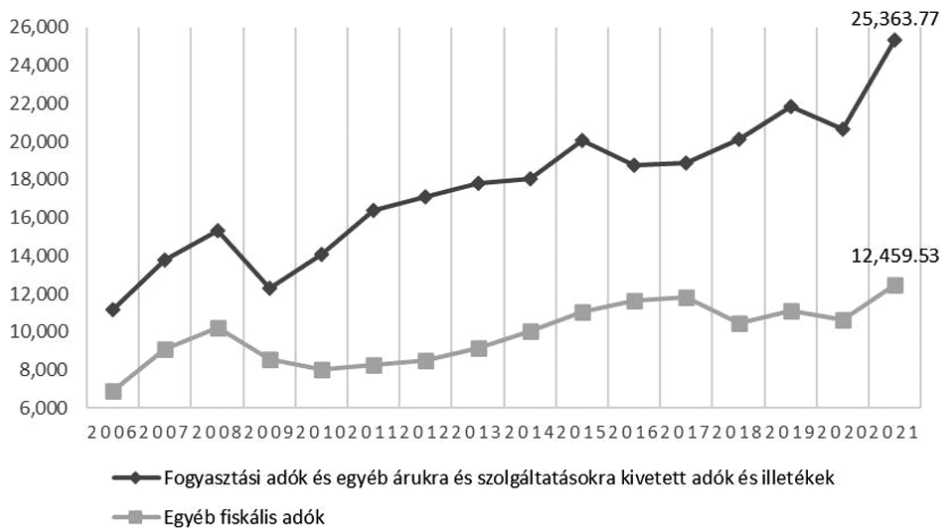
t-Test: Two-Sample Assuming Equal Variances		
	Fiskális jövedelmek	Társadalombiztosítási járulékok és nem fiskális jövedelmek
Mean	27 841,41874	19 342,19747
Variance	26 064 470,4	36 730 863,82
Observations	16	16
Pooled Variance	31 397 667,11	
Hypothesized Mean Difference	0	
df	30	
t Stat	4,108460899	
P(T<=t) one-tail	0,000141594	
t Critical one-tail	1,697260887	
P(T<=t) two-tail	0,000283189	
t Critical two-tail	2,042272456	

Ezen eredmények alapján kijelenthetem, hogy a H_3 hipotézist igazoltam, elvettem a nullhipotézist, és elfogadtam az alternatív hipotézist, ami azt jelenti, hogy a romániai konsolidált államháztartás folyó évi összjövedelmében a fis-

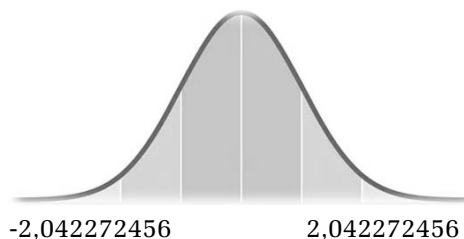
kális jövedelmek szignifikánsan nagyobb hányadot tesznek ki, mint a másik két jövedelemcsoport együttvéve.

A következőkben tovább elemzem a romániai konszolidált államháztartás folyó évi jövedelmének alkotóelemeit, a hangsúly a fogyasztási adókra esik. Az előzőekben már láttuk, hogy ezen adók fő alkotóelemei a fiskális jövedelmeknek az elemzett periódusban.

11. ábra. A fogyasztási adók és egyéb fiskális adók értékének alakulása 2006–2021 között (millió euró)

A következőkben akárcsak a H_3 hipotézis igazolásánál, a t-tesztet kétmintás egyenlő eltéréseket feltételezve (t-Test: Two-Sample Assuming Equal Variances) használtam. Jelen esetben a p érték ($P(T \leq t)$ two-tail) 0,00000001, amely kisebb $< \alpha$ (0,05), illetve a t stat értéke 7,68331889, ami kívül esik a $\pm 2,042272456$ intervallumon.

Ezen eredmények alapján kijelenthetem, hogy a H_4 hipotézist igazoltam, elvettem a nullhipotézist, és elfogadtam az alternatív hipotézist, ami azt jelenti, hogy a romániai fiskális jövedelmek között a fogyasztási adók szignifikánsan nagyobb hányadot tesznek ki, mint más fiskális adók együttvéve.

A tanulmány következő részében főképp a fogyasztási adók szerepével foglalkozom Románia és Svédország esetén. Annak érdekében, hogy egy összehasonlítási grafikont készíthessek a svédországi költségvetési jövedelmek és romániai konszolidált államháztartás jövedelmeinek arányáról, a svédországi jövedelemstruktúrárt vettem figyelembe. A svédországi állami jövedelmeket három csoportba osztják: 1. munkajövedelem utáni adók (tax on earned income and social

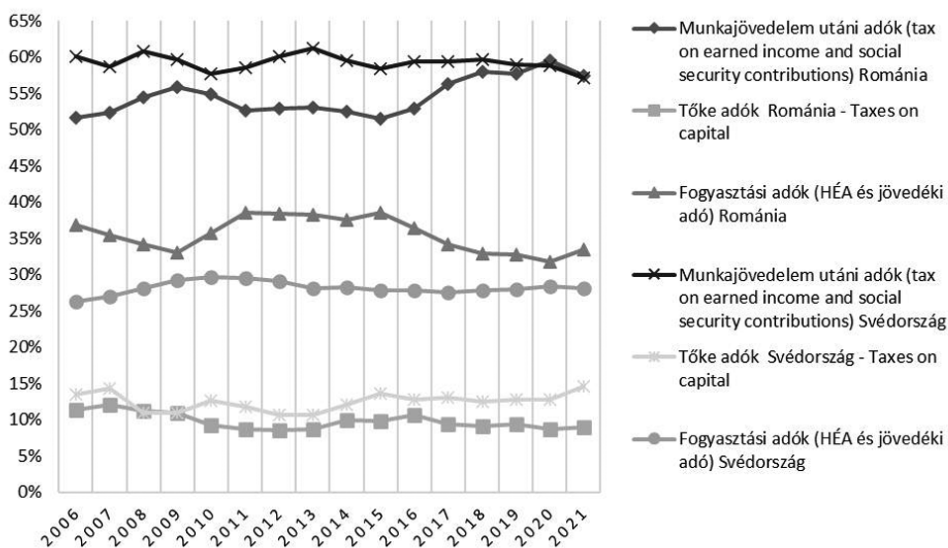
t-Test: Two-Sample Assuming Equal Variances		
	Fogyasztási adók és egyéb, árukra és szolgáltatásokra kivetett adók és illetékek	Egyéb fiskális adók
Mean	17 608,52209	9 872,896651
Variance	13 732 914,37	2 485 676,973
Observations	16	16
Pooled Variance	8 109 295,671	
Hypothesized Mean Difference	0	
df	30	
t Stat	7,68331889	
P(T<=t) one-tail	0,00000001	
t Critical one-tail	1,69726089	
P(T<=t) two-tail	0,00000001	
t Critical two-tail	2,04227246	

security contributions), 2. tőkeadók (taxes on capital) és 3. fogyasztási adók – HÉA és jövedéki adó (taxes on consumption and input goods).

Tehát a harmadik csoportba a HÉA és a jövedéki adó került, a második csoportba a társasági adó és más tőkejövedelmek, illetve az ingatlanadó-jövedelem, és az első csoportba azon adó- és járulékelemek, amelyek nem kerültek be a második és a harmadik csoportba.

A 12. ábra mutatja, hogy arányosan ez a három csoport hogyan vesz részt az költségvetési összjövedelem alakulásában.

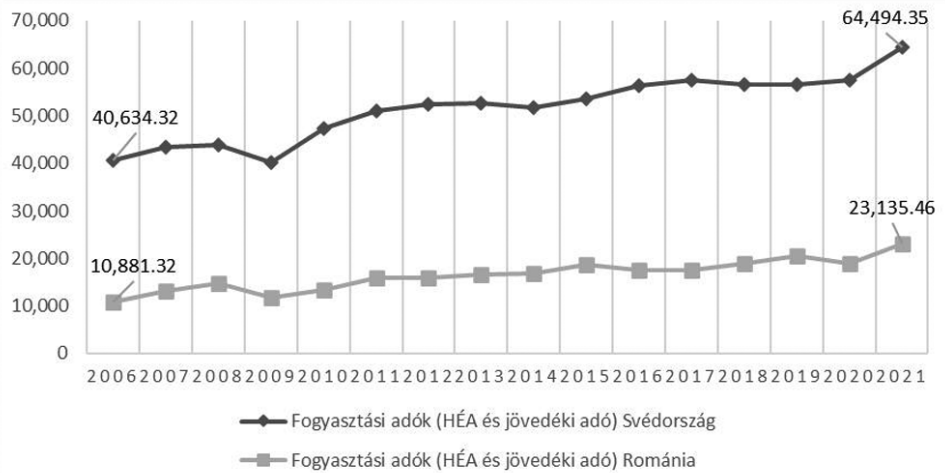
12. ábra. A folyó év jövedelemarányainak összehasonlítása Svédország és Románia esetében 2006–2021 között

A grafikonból láthatjuk, hogy a fogyasztási adók mindkét országban a második helyet foglalják el, vagyis megelőzik a tőkejövedelmek arányát, de lemaradnak a többi adó- és járulékcsoport teljesítményétől. Romániában fontosabb szerepet töltenek be, hiszen az elemzett periódusban, 2006–2021 között a fogyasztási adók részaránya 31,79% (2020) és 38,62% (2011) között ingadozott, míg Svédország esetében az arány 26,39% (2006) és 29,32% (2009) között mozgott. Romániában az átlag arányérték (16 év) 35,54%, míg Svédországban az átlagérték csak 28,22% volt.

A következő ábrán bemutatom a fogyasztási adókból befolyt összegek alakulását 2006–2021 között.

13. ábra. A fogyasztási adókból befolyt pénzösszeg Svédország és Románia esetében 2006–2021 között (millió euró)

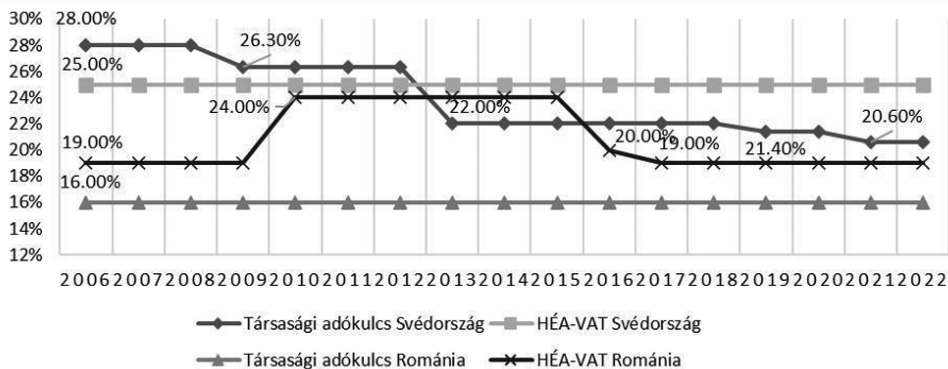
Látható, hogy a különbség nagy. Számológép használata nélkül is észleljük, hogy 2006-ban a svéd fogyasztási adók értéke szinte négyszerese a romániai értéknek, ami az elemzett 16 évben zsugorodott, hisz 2021-re a svédországi érték szinte csak háromszorosa a romániai értéknek, de mind a két országban a fogyasztási adók szerepe változatlan maradt.

A fent bemutatott adatok alapján igazoltnak tekintem a H_5 hipotézist, amely kimondja, hogy a fogyasztási adók hasonló szerepet töltenek be a romániai és a svédországi állami jövedelmeken belül.

A tanulmány utolsó részében a két legfontosabb adónemről, a hozzáadottérték-adóról (közvetett adó) és a társasági adóról (közvetlen adó) szeretnék megfogalmazni pár észrevételt, illetve elemezni az adókulcs változása és a bizonyos adónemből befolyt adó kapcsolatát. Ezzel a feltevessel kapcsolatosak a H_6 és H_7 hipotézisek.

A 14. ábra bemutatja, hogy az elemzett periódusban hogyan változott az adókulcs mértéke a két országban.

14. ábra. A társasági- és a HÉA-adókulcsok alakulása 2006–2022 között (%)

Láthatjuk, hogy a társaságiadó-kulcs Romániában 16%, amely nem változott az elemzett periódusban. Megjegyzendő, hogy a 16%-os társaságiadó-kulcsot a 2005-ös pénzügyi évtől vezették be Romániában, azelőtt, a 2000–2004-es intervallumban a társaságiadó-kulcs értéke 25% volt. Svédország esetében a 2006–2022-es periódusban nem változtatták meg a HÉA adókulcsát, 25%-on stagnál. Természetesen megjegyzendő, hogy a 25%-os adókulcs az általános adókulcs. Svédországban is létezik két csökkentett adókulcs, az egyik 12%-os, amely főképp a szállodai szállásra, az élelmiszerekre (az alkoholos italok kivételével), az éttermi étkezésekre és az alacsony alkoholtartalmú vagy alkoholmentes italokra vonatkozik, illetve a 6%-os adókulcs, amely főképp az újságokra, magazinokra, könyvekre, e-könyvekre, személyszállításra, térképekre, zeneművekre, egyes kulturális szolgáltatásokra. E megállapítások után kijelenthetem: mivel az adókulcs az elemzett periódusban nem változott (társasági adó – Románia, HÉA – Svédország), az adókulcs és a befolyt adómennyiség kapcsolatát nem lehet elemezni ebben a két esetben.

A következőkben a svédországi társaságiadó-kulcsot és a társasági adóból származó jövedelmet elemzem. A társaságiadó-kulcs csökkenő tendenciát mutat az elemzett periódusban, 2006-ban 28% volt, és három lépcsőben 2021-re lecsökkent 20,60%-ra, amely több mint 25%-os csökkenést jelent. Az egyszerű lineáris regressziót alkalmaztam azért, hogy lássam, a társasági adóból jegyzett jövedelem és az adókulcs változása között létezik-e kapcsolat. Az alkalmazott regresszió nem mutatott kapcsolatot a két ismérv között. Ezt a tényt azzal is alá tudom támasztani, hogy míg az adókulcs több mint 25%-kal csökkent, a társasági adóból befolyt jövedelem 2006–2018 között több mint 20%-ot nőtt (2006 – 10 722 millió euró, 2018 – 12 960 millió euró). Ez a tény ismét azt bizonyítja, hogy egy adó sikeressége, vagyis hogy mennyi pénzt teremt a költségvetésnek, nem egyenesen arányos az adókulcs mértékével. Svédországban is bebizonyították, hogy ahogy csökken az adókulcs, úgy lassan-lassan emelkedik a társaságiadó-jövedelem az állami költségvetésben.

Hasonlóan elemezve a romániai HÉA (TVA) adókulcs alakulását és a HÉA-ból befolyt adómennyiséget, a következtetés is hasonló, mint a svédországi társasági adó esetén. Az adókulcs 19%-ról 24%-ra való emelése valóban egy ideig többlet-adóbevételt jelentett, de miután a csökkentést 20%-ra eszközölték, és 2017-től 19%-ra, a hozzáadottérték-adóból befolyt pénz értéke főleg 2021-ben

nagy emelkedésnek indult. A lineáris regresszió segítségével ebben az esetben sem lehet kimutatni kapcsolatot az adókulcs és a HÉA-jövedelem között, a HÉA-ból befolyt érték 2006–2021 között 104,73%-kal növekedett.

Ezen következtetések alapján cáfolum a H_6 és H_7 hipotéziseket, hisz egyik esetben sem arányos az adókulcs mértéke az ebből az adóból jegyzett jövedelemmel, sem Románia, sem Svédország esetében.

Következtetés

■ A következtetéseimet felsorolásba rendezve:

1. Románia gazdasági teljesítménye (GDP, GDP PPP) 2006–2021 között számottevő fejlődést mutat.

2. A romániai konszolidált államháztartás jövedelme gyorsabb ütemben változik, mint a svédországi államháztartás jövedelme, tehát a dinamikája jobb, mint a svédországi állami jövedelmeké.

3. A romániai konszolidált államháztartás folyó évi összjövedelmében a fiskális jövedelmek főszerepet játszanak, a társadalombiztosítási járulékokkal és a nem fiskális jövedelmekkel szemben.

4. A romániai fiskális jövedelmek között a fogyasztási adók lényegesebbek a többi fiskális adóhoz képest.

5. A fogyasztási adók szerepe az állami összjövedelemben Svédország és Románia esetében hasonló, az arányok nincsenek távol egymástól. Romániában egy kicsivel fontosabb szerepet töltenek be, hisz az elemzett periódusban a részarányuk nagyobb (31,79%-38,62% Románia, 26,39%-29,32% Svédország).

6. Az adókulcs mértéke és az adóból befolyt jövedelem között nincs közvetlen kapcsolat (HÉA – Románia, társasági adó – Svédország).

■ IRODALOM

- Labăr, Vincențiu Adrian: *Spss pentru științele educației*. Editura Polirom, Iași, 2008.
Walkenbach, J.: *Microsoft Excel 2016 Bible*. John Wiley & Sons, Inc., Indianapolis, 2015.
Taxes in Sweden. An English Summary of Tax Statistical Yearbook of Sweden. Swedish Tax Agency, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015.
Central government annual report 2021 – Summary. 2015, 2016, 2018.
Sweden's Convergence Programme 2017.
Swedish Government Offices Yearbook 2019, 2020, 2021.
<https://www.bnr.ro/Cursul-de-schimb-3544.aspx>
<https://www.curs-valorar-bnr.ro/curs-valorar-mediu-lunar>
https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-sek.en.html
<https://hu.tradingeconomics.com/sweden/corporate-tax-rate>
<https://hu.tradingeconomics.com/sweden/gdp-per-capita>
<https://hu.tradingeconomics.com/sweden/gdp-per-capita-ppp>
<https://hu.tradingeconomics.com/sweden/population>
<https://hu.tradingeconomics.com/sweden/sales-tax-rate>
<https://mfinante.gov.ro/domenii/bugetul-de-stat/informatii-executie-bugetara>